

досліджень вказують на відсутність однозначного зв'язку між макіавеллізмом та інтелектом, тривожністю, рівнем домагань, психологічною стійкістю, самооцінкою особистості. Таким чином, макіавеллізм проявляється на рівні особистісних складових:

– мотиваційна, щодо високої актуалізації потреби індивіда в досягненні поставлених цілей;

– когнітивна, щодо володіння знаннями про психологічні чинники та закономірності людської поведінки;

– емоційна, щодо здатності розпізнавати емоції, почуття інших людей і впливати в поєднанні з низькою емпатійністю;

– поведінкова, щодо вміння й навичок аналізу та програмування комунікативних ситуацій, психологічного впливу на інших людей.

Макіавеллізм – це складне явище, яке має багато аспектів прояву поведінки особистості при взаємодії з іншими. Його дослідження дає можливість краще зрозуміти психологію людської поведінки, міжособистісні стосунки і процеси управління.

Література

1. Основи теорії Гендеру: навчальний посібник. Київ: К.І.С., 2004. 536 с.

2. Вітюк Н., Вітюк С. Прояви макіавеллізму в міжособистісній взаємодії студентської молоді [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/psp/article/view/2930>.

3. Козинець О. Г. Політичні та правові погляди Нікколо Макіавеллі [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://apnl.dnu.in.ua/3_2019/4.pdf.

Меняйлова М. І. Схильність до маніпуляції у спілкуванні серед молоді [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/2663-4139/article/view/3083>.

ПСИХОЕМОЦІЙНІ СТАНИ МЕШКАНЦІВ ВЕЛИКОГО МІСТА ПІД ЧАС БОЙОВИХ ДІЙ

Ж. Б. Богдан, Є. С. Чабанна

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»*

Війна в Україні стала найважчим випробуванням за всю історію її незалежності. Жахливі події, якими сьогодні стали свідками усі українці, спричинили величезний стрес і призвели до значного погіршення загального фізичного та психічного стану населення. Війна – екстремальна ситуація, що

виходить за межі звичайного людського досвіду. Внутрішній стрес, спричинений війною, часто перевищує можливості людського організму, порушує звичну поведінку і викликає небезпечні проблеми зі здоров'ям.

24 лютого 2022 року війська російської федерації напали на Україну без оголошення війни. О 5-й ранку українці прокинулися від вибухів, що відбувалися в різних містах країни. Російські війська атакували ракетними системами залпового вогню, артилерією та крилатими ракетами інфраструктурні об'єкти та житлові квартали міст. Харків також не був винятком, унаслідок цього постраждали мирні мешканці міста.

Ми проаналізували дослідження, які проводили в місті Харків, і виявили які психоемоційні стани характерні для населення під час бойових дій. У містян Харкова умовно можна виділити три етапи психічних станів, ураховуючи тривалість повномасштабного вторгнення.

Перший етап – це «Шок», він тривав протягом перших 1–2 тижнів після початку війни.

У мешканців спостерігалися в основному гострі психічні стани. Ці стани характеризувалися різкою зміною настрою, стійкою емоційною напругою, нервозністю, спробами «вилити» свою нервозність на інших. Це траплялося не тільки з дорослими, а й з дітьми різного віку. Більшість дорослих і дітей повністю втрачали апетит протягом перших 5 днів після початку бойових дій. І, навпаки, у деяких досліджуваних спостерігалось підвищення апетиту, у результаті чого вони намагалися «заїдати» свою тривогу і стрес. Практично всі дорослі і діти стикаються з вкрай інтенсивним потовиділенням. Під впливом постійного шуму артилерії та вибухів, що триває цілодобово, спати вночі виявляється неможливо. Унаслідок цього всі намагалися заснути хоча б на момент зупинки обстрілів. Такий режим сну спричиняє сильне виснаження. У всіх досліджуваних спостерігався постійний страх.

Наприклад, у Харкові, 28 лютого 2022 року близько 20:00 сталася трагедія: молодий чоловік віком близько 40 років разом з своїм 8-річним сином вистрибнув із вікна своєї квартири, розташованої 7-му поверсі багатоповерхового будинку, не витримавши тиску навколишньої обстановки. Саме в цей час упродовж останніх днів біля будинку лунали вибухи. Був страх, що снаряди долетять до їхніх будинків чи прилетять неподалік. У лексиконі харків'ян з'явилося нове слово – «прилетить» або «прилетіло». Страх бути вбитим або втратити близьку, кохану людину. Страх втратити житло. Страх залишитися без їжі та води.

Другий етап – це «Адаптація», він тривав протягом перших 3–4 тижнів після початку війни.

У багатьох жителів відбувався процес адаптації до нових і абсолютно незвичних умов. Склалося певне розуміння того, як вижити в місті, яке перебуває під постійними обстрілами ворога. Після 2 тижнів бойових дій, 40 % дітей помітили зменшення рівня тривожності та стресу. Їхній сон став спокійнішим, зменшилася кількість прокидань уночі, але сон і далі був чутливим. Їм знову снилися яскраві сновидіння. Діти почали більше їсти, апетит нормалізовувався. Почало потрохи з'являтися бажання більше рухатися, грати, жартувати, посміхатися та проводити час з друзями. Якщо був зв'язок з батьками через мобільний телефон, діти стали більш готові залишатися вдома самотійно на короткий час.

У цей період багато людей зазнали збільшення різноманітних фобій, що призвело до того, що деякі з них не могли змусити себе вийти з будинку або підвалу.

Третій етап – «Звикання» (5-й тиждень і далі після початку війни).

На цьому етапі у мешканців з'являвся так званий пофігізм. Люди навіть почали смажити шашлики на просторах між багатоповерхівками. Зазначимо, що така поведінка спричинила збільшення людських втрат серед міських жителів. Майже всі мешканці міста почали за звуком розрізняти, де так звані «прильоти», тобто вибухи ворожих снарядів, а де звуки роботи української артилерії. Діти різних вікових категорій теж розуміють значення звуків, які лунають практично постійно і володіють певними знаннями щодо поведінки під час обстрілів.

Отже, у мешканців міста Харків під час війни в 2022 році спостерігалися різні психічні стани. Вони змінювалися відповідно до тривалості військових дій у місті, з інтенсивністю обстрілів ворожою артилерією, танками, літаками та крилатими ракетами. Ми розглянули три етапи реакції мешканців Харкова на умови екзистенціальної загрози, а саме «Шок», «Адаптація» і «Звикання».

Література

1. Коpecь Л. В. *Психологія особистості*: навчальний посібник. Київ: Києво-Могилян. акад., 2008. 458 с
2. Михайлов Б. В., Риженко С. А., Мороз С. М. *Війна в Україні: патоморфоз психічних і поведінкових розладів*. Дніпро: Сідлер А. Л., 2019. 377 с.
3. World Health Organization. *World health report 2001 - Mental health: new understanding hope*. Geneva: Switzerland; 2001, new.